

Dato: 14-11-2011
Jour. Nr. 2011-20-671

PET's indsats i forhold til politisk ekstremisme

1. Indledning

Fredag den 22. juli 2011 gennemførte den 32-årige norske statsborger ABB et terrorangreb i Norge, hvorunder en bilbombe, som ABB selv havde fremstillet under anvendelse af ca. 900 kg gødning, kl. 15.26 blev bragt til sprængning uden for regeringsbygninger i Oslo centrum, ligesom ABB i tidsrummet fra kl. 17.27 og indtil pågribelsen af ham ca. kl. 18.25 forklædt som polititjenestemand og under anvendelse af en pistol og en halvautomatisk riffel samt store mængder skarp ammunition skød og dræbte adskillige personer, som befandt sig på øen Utøya i forbindelse med en sommerlejr arrangeret af det norske Arbejderpartis ungdomsbevægelse.

En time før bombesprængningen i Oslo udsendte ABB pr. e-mail et manifest ("2083: A European declaration of Independence") på ca. 1.500 sider til mere end 1.000 modtagere i flere lande.

I forbindelse med bombesprængningen blev otte personer dræbt og flere alvorligt såret, mens 69 personer blev dræbt og adskillige alvorligt såret under angrebet på øen Utøya.

ABB er sigtet og varetægtsfængslet i forbindelse med terrorangrebet, som fortsat efterforskes af de norske myndigheder.

De foreløbige oplysninger om terrorangrebet tyder på,

- at ABB har handlet alene i forbindelse med planlægningen og gennemførelsen af terrorangrebet,
- at ABB synes at være motiveret af en højreekstremistisk ideologi, som han selv har udviklet på grundlag af forskellige inspirationskilder, og som er

baseret på en nationalistisk tankegang og modstand mod indvandring og multikulturelle samfund,

- at ABB ikke på tidspunktet for planlægningen og gennemførelsen af terrorangrebet har haft fastere tilknytning til etablerede højre-ekstremistiske grupper og netværk i Norge eller i andre lande,
- at terrorangrebene har været motiveret af et ønske om under anvendelse af vold at angribe den norske regering og Arbejderpartiet som ansvarlige for indvandrings- og integrationspolitikken i Norge og derved søge at fremprovokere en politisk reaktion,
- at den gødning, som blev anvendt i forbindelse med bilbomben, hidrører fra et parti på 6.000 kg gødning, som ABB i maj måned 2011 indkøbte via internettet og fik leveret fra et firma i Polen til brug for den landbrugsvirksomhed (Geofarm), ABB etablerede i 2009, men som ikke har haft reelle landbrugsaktiviteter, og
- at ABB har haft våbentilladelse til den pistol og den halvautomatiske riffel, som blev anvendt under angrebet på øen Utøya.

PET har efter terrorangrebet i Norge arbejdet tæt sammen med de norske myndigheder som led i efterforskningen af sagen, herunder med henblik på at afdække eventuelle forbindelser til Danmark samt grupper, netværk og enkeltpersoner med tilknytning til Danmark.

Der er i den forbindelse foretaget en række efterforskningsskridt i Danmark, ligesom der er gennemført flere præventive samtaler. Undersøgelserne er endnu ikke afsluttet, men der er foreløbig ikke fundet grundlag for at antage, at personer i Danmark har medvirket ved planlægningen og gennemførelsen af terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011.

På baggrund af terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011 og resultaterne af de foreløbige undersøgelser redegøres der i det følgende for PET's indsats i forhold til politisk ekstremisme samt de initiativer, som efter PET's opfattelse vil være nødvendige og hensigtsmæssige at søge gennemført i lyset af trusselsbilledet og erfaringerne på området, herunder i forbindelse med terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011.

2. Trusselsbilledet

2.1. Højreekstremisme

Det kendetegnende ved militant ekstremisme er anvendelse af voldelige og udemokratiske metoder for at opnå politiske, ideologiske eller religiøse formål.

Højreekstremister er typisk motiveret af en stærk xenofobi, dvs. en frygt for det fremmede, og angreb er derfor oftest rettet mod personer med en anden hudfarve, etnicitet, kultur eller religion. Modstanden kan også være rettet mod politiske modstandere eller staten.

For nogle grupper er modstanderen også det eksisterende politiske system. Det er således opfattelsen hos disse grupper, at det er "systemet", der eksempelvis har tilladt "islamiseringen" og udviklingen af multikulturelle samfund i Vesten. Terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011 er efter alt at dømme et eksempel herpå.

Generelt er det vanskeligt at beskrive en fælles ideologi for alle højreekstremister, der bl.a. omfatter racister, kristne fundamentalister, fascister, nationalister og modstandere af homoseksuelle mv. Blandt de grupper og netværk, der kan karakteriseres som højreekstremistiske i Danmark og Europa, er der markante forskelle på ideologi, metoder, organisering, fjendebilleder mv.

Det højreekstremistiske miljø kan opdeles i tre generelle kategorier:

1. Nationalistiske
2. Nynazistiske
3. Anti-muslimske

Traditionelt har nynazistiske organisationer været den dominerende gruppering blandt højreekstremister i Europa, herunder Danmark. Ideologisk er nynazistiske organisationer kendetegnet ved et menneskesyn, hvor nogle personer anses for at være mere værd end andre i kraft af deres race, etnicitet eller nationale tilhørsforhold. Hertil kommer et ideal om en diktatorisk stat, hvor staten er smeltet sammen med et etnisk, homogent folk, og hver enkelt underordner sig en fælles

folkevilje. Fjendebilledet for nynazistiske grupper har traditionelt været jøder, farvede og demokratiet, men omfatter i dag også muslimske indvandrere.

I det seneste årti har nationalistiske og anti-islamiske grupper manifesteret sig i det højreekstremistiske miljø. Fælles for de to grupper er, at nazisternes fokus på raceforskelle er erstattet af et fokus på kulturelle, religiøse og nationale forskelle. Det primære fjendebillede er ikke længere jøderne, men først og fremmest muslimske indvandrere og tillige politiske modstandere og repræsentanter for det politiske system, der bidrager til udviklingen af et multikulturelt og multietnisk samfund.

Dele af den europæiske højreekstremisme er også blevet inspireret af amerikanske bevægelser, som er religiøst funderede eller modstandere af statslig lovgivning og myndighedsudøvelse. Amerikanske højreekstremister har bl.a. markeret sig med angreb på abortklinikker, offentlige myndigheder og indvandrere.

2.1.1. Det højreekstremistiske miljø i Danmark

PET har et bredt kendskab til de primære grupperinger i det højreekstremistiske miljø i Danmark samt deres nærmeste kontakter i udlandet. Det er vurderingen, at det på nuværende tidspunkt kun er et begrænset antal personer, som har voldelig intention og kapacitet til at udgøre en sikkerhedsmæssig trussel.

En mindre del af det højreekstremistiske miljø er involveret i registrering af politiske modstandere og søger bl.a. at opnå færdigheder i såvel våbenbrug som kampsport. Det er vurderingen, at denne del af det højreekstremistiske miljø forbereder sig på en fremtidig racekrig i Danmark og i den forbindelse er villig til at bruge vold.

Generelt fremstår det højreekstremistiske miljø fragmenteret i Danmark. Dette skyldes bl.a. uenigheder internt i og mellem grupperingerne. Det vurderes, at grupperingerne har svært ved at mobilisere og iværksætte større tiltag. Der er set forsøg på via blogs og hjemmesider at skabe nye grupper, men med begrænset resultat.

I det højreekstremistiske miljø forsøger man fortsat at rekruttere nye medlemmer og sympatisører, herunder i hooligan-miljøet. Det sker bl.a. gennem spredning og fremme af racistiske budskaber, hvor målet ligeledes er at skabe et modsætningsforhold mellem den brede befolkning og etniske minoriteter.

Der har været en optrapning i konfrontationerne mellem højre- og venstreekstremistiske miljøer, hvor man i stigende grad har haft fokus på at gennemføre voldelige aktioner rettet mod hinanden. Samtidig er der eksempler på, at konfrontationerne foregår i tæt samarbejde med ligesindede i udlandet, og at man målrettet har arbejdet på at anskaffe våben som led i disse konfrontationer. Højreekstremisters voldsudøvelse mod politiske modstandere har typisk en relativ spontan karakter og udføres ofte af få eller enkelte personer.

2.1.2. Udviklingen i voldelig højreekstremisme i Europa, USA og Rusland

I Europa har højreekstremistiske grupper i det seneste årti primært udgjort en trussel mod den offentlige orden og ikke som sådan den nationale sikkerhed. I et antal europæiske lande er der hvert år en række konfrontationer mellem venstre- og højreekstremistiske grupper samt angreb rettet mod minoritetsgrupper, men der har ikke været egentlige terrorangreb mod personer eller staten. Blandt de få terrorangreb i Europa kan nævnes en række bombesprængninger i Storbritannien i 1999 rettet mod bl.a. homoseksuelle og andre minoriteter, hvor tre personer blev dræbt og 129 sårede. Gerningsmanden var nynazist.

Af andre eksempler kan nævnes medlemmerne af en belgisk højreekstremistisk celle, som blev anholdt i september 2006, og hvoraf flere var ansatte i det belgiske forsvar. Gruppen var i besiddelse af sprængstof og våben og havde planer om at udføre et terrorangreb i Belgien for at destabilisere landet.

I Sverige blev en mand i 2010 sigtet for fem drabsforsøg og et drab rettet mod indvandrere. Gerningsmanden, der handlede alene, blev ikke sigtet for terrorisme. Hans motiv var formentlig racistisk.

I USA har der længe været en trussel fra militante højreekstremistiske grupperinger. Der har i de seneste år været en række angreb udført af militante

højreekstremister, senest i januar 2011, hvor en enkelt gerningsmand dræbte seks personer og bl.a. sårede et demokratisk kongresmedlem i et indkøbscenter i Arizona. Siden angrebet i Oklahoma i 1995, hvor en højreekstremist dræbte 168 personer, har der været mindst 75 angreb eller angrebsforsøg fra højreekstremistiske grupper i USA. Nogle af sagerne har involveret større mængder sprængstoffer og kemikalier.

Traditionelt har den amerikanske højreekstremisme været domineret af racisme rettet mod afroamerikanere og personer af latinsk afstamning samt været anti-statslig (f.eks. modstand mod skattesystemet og den føderale stat), men der findes flere retninger og grupperinger. Enkeltsagsekstremisme har også været fremherskende i USA, bl.a. i forbindelse med abortmodstand.

I Rusland har der inden for de seneste 5-10 år været en stigende tendens til højreekstremisme, og antallet af højreekstremister og højreekstremistiske angreb er steget. I perioden 2004-2010 er mindst 450 personer blevet slået ihjel af højreekstremister i Rusland. Eksempelvis stod russiske højreekstremister bag bombeangrebet på et marked frekventeret af personer med udenlandsk baggrund, Cherkezovsky-marked i Moskva, hvor 11 personer omkom, og 50 personer blev såret. Indvandrere, homoseksuelle, venstreorienterede grupper og partier samt journalister er også mål for de militante højreekstremister i Rusland.

Russiske højreekstremister betragtes ofte som særdeles voldelige og har anvendt bombesprængninger samt likvideringer (der filmes) som modus. Udenlandske højreekstremister, herunder flere danske højreekstremister, har deltaget i bl.a. skydetræning hos grupperne.

2.1.3. Trusselsvurdering

PET vurderer, at det højreekstremistiske miljø i Danmark generelt fremstår fragmenteret. Hidtil har de ekstremistiske grupper primært udgjort en trussel mod den offentlige orden og ikke mod den nationale sikkerhed.

Højreekstremistiske grupperinger i Danmark har i de seneste år ikke haft ressourcer til at mobilisere eller arrangere større begivenheder eller voldelige tiltag.

Det er vurderingen, at det på nuværende tidspunkt kun er enkelte af gruppemedlemmerne, som har kapacitet til at udgøre en trussel, og som har en voldelig intention.

PET vurderer, at terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011 kan have en inspirerende effekt på enkeltpersoner, men også på mindre grupper. Historisk har der været en tendens til, at alvorlige højreekstremistiske terrorangreb i overvejende grad er blevet udført af enkeltpersoner eller mindre celler.

Det er PET's vurdering, at der kan være personer eller grupper i Danmark, der selv sammensætter deres militante ideologi på basis af forskellige højreekstremistiske ideer. Disse personer eller grupper kan have, men behøver ikke at have, tilknytning til eksisterende ekstremistiske grupperinger.

PET vurderer, at forbindelse til udenlandske militante højreekstremistiske grupper, herunder særligt deltagelse i kamptræning i udlandet, kan have en kapacitetsopbyggende og radikaliserende effekt i det højreekstremistiske miljø i Danmark.

2.2. Venstreekstremisme

Det kendetegnende ved militant ekstremisme er anvendelse af voldelige og udemokratiske metoder med henblik på at opnå politiske, ideologiske eller religiøse formål.

Venstreekstremister er typisk motiveret af et ønske om at ændre den eksisterende politiske, økonomiske og sociale orden.

Blandt de grupper og netværk, der kan karakteriseres som venstreekstremistiske i Danmark og Europa, er der forskelle på ideologi, metoder, organisering, fjendebilleder mv.

Grundlæggende er den venstreekstremistiske ideologi præget af to ideologiske strømninger: En revolutionær kommunistisk/socialistisk og en anarkistisk ideologi.

Det er især det samfundsomstyrtende og revolutionære element, der traditionelt har kendetegnet venstreekstremistiske grupperinger. Fjendebilledet er bl.a. staten, der opfattes som repressiv, det kapitalistiske system og højrefløjen.

Den største andel af de voldelige venstreekstremister udgøres af anarkister, som ønsker et samfund uden stat, regering og social kontrol. Vold anses af denne gruppe som et legitimt middel til at bekæmpe staten, der opfattes som repressiv, eller andre modstandere. Det karakteristiske for autonome grupper er et ønske om at leve i områder fri for nogen form for styring (dvs. total autonomi). Der findes dog også venstreekstremistiske grupper, der er imod anvendelsen af vold, og som foretrækker ikke-voldelige handlinger.

Venstreekstremistiske aktiviteter er primært rettet mod virksomheder, statsinstitutioner eller det højreekstremistiske miljø. Det venstreekstremistiske miljø knytter typisk aktioner op på politiske enkeltsager, f.eks. anti-militarisme, anti-fascisme, anti-racisme, anti-globalisering, kampen imod xenofobi, dyrevelfærd, integrations- og asylpolitik, støtte til revolutionære bevægelser i udlandet samt klimapolitik.

2.2.1. Det venstreekstremistiske miljø i Danmark

Det militante venstreekstremistiske miljø er koncentreret omkring de anti-fascistiske organisationer og tilknyttede enkeltpersoner. Miljøet kan betegnes som flydende med få centrale, ledende personer. Der dannes derudover løbende nye grupper, både egentlige indsatsgrupper og undergrupper, som oprettes i forbindelse med specifikke politiske begivenheder. Der ses en tendens til, at de samme personer er tilknyttet flere forskellige agitationsområder, f.eks. klimaaktivisme, asylaktivisme, dyrerettigheder mv. Aktiviteten i disse enkeltsagsaktivistiske undergrupper er imidlertid afhængig af den aktuelle politiske dagsorden og relevante begivenheder.

Dele af det venstreekstremistiske miljø er meget sikkerhedsbevidst og anvender omfattende sikkerhedsforanstaltninger, bl.a. som led i deres kommunikation og planlægning af konkrete aktiviteter.

Der er desuden set en tendens til, at venstreekstremistiske grupperinger udfører privat efterretningsvirksomhed, hvor der systematisk indsamles og registreres personoplysninger om politiske modstandere, herunder på ulovlig vis ved bl.a. hacking af computere.

Det venstreekstremistiske miljø råder over væsentlige IT-kompetencer, som bl.a. anvendes til brug for elektroniske angreb og forsøg på kompromittering af IT-systemer.

Der har været en optrapning i konfrontationerne mellem højre- og venstreekstremistiske miljøer, hvor man i stigende grad har haft fokus på at gennemføre voldelige aktioner rettet mod hinanden. Samtidig er der eksempler på, at konfrontationerne foregår i tæt samarbejde med ligesindede i udlandet, og at man målrettet har arbejdet på at anskaffe våben som led i disse konfrontationer.

Selvom hovedmodstanderen for det venstreekstremistiske miljø fortsat er højreekstremister, er der samtidig en stigende tendens til, at miljøet knytter aktioner op på politiske enkeltsager, der ikke alene har en bred opbakning i aktivistmiljøet, men en bred appel i befolkningen som sådan. Det drejer sig bl.a. om integrations- og asylpolitik samt klimapolitik. Koblingen til politiske temaer med bred folkelig appel betyder, at den voldelige del af det venstreekstremistiske miljø i højere grad kan operere anonymt og i ly af det mere fredelige aktivistmiljø, hvorfra de søger at udnytte andres politiske og ideologiske aktiviteter med det formål at skabe konfrontationer med politiet.

Formålet med disse konfrontationer er bl.a. at fremprovokere en situation, hvor myndighederne tvinges til at anvende magt, og hvor man efterfølgende forsøger at fremstille myndighedernes magtanvendelse som et udtryk for, at Danmark er en politistat.

PET har i den forbindelse konstateret, at de voldelige ekstremisters brug af civil ulydighed har ændret karakter. Der ses oftere eksempler på, at grænsen mellem civil ulydighed og voldelige konfrontationer er blevet mere flydende, og der er både herhjemme og i udlandet set eksempler på, at voldelige ekstremister under dække af civil ulydighed bevidst har skabt direkte voldelige konfrontationer.

2.2.2. Udviklingen i voldelig venstreekstremisme i Europa

I Europa har venstreekstremistiske grupper i det seneste årti primært udgjort en trussel mod den offentlige orden og ikke mod den nationale sikkerhed.

I Danmark og en række europæiske lande er der hvert år en række konfrontationer mellem venstre- og højreekstremistiske grupper.

Især de sydeuropæiske lande som Grækenland, Italien og Spanien har traditionelt haft aktive, militante venstreekstremistiske grupper. Alene i Grækenland blev seks personer, herunder en politimand, dræbt i forbindelse med venstreekstremistiske aktioner i 2010, der bl.a. omfattede brevbomber, et brandattentat mod en bank og brug af skydevåben.

Et andet eksempel er en italiensk gruppe, som i 2011 sendte brevbomber til modtagere i tre forskellige lande i solidaritet med fængslede venstreekstremister.

I andre europæiske lande er truslen mindre markant og i højere grad centreret om anti-globaliseringsaktiviteter og aktioner rettet mod højreekstremistiske grupper.

Generelt har der været et tæt internationalt samarbejde mellem de venstreekstremistiske grupper i Europa inden for de seneste 5-10 år. Det kom bl.a. til udtryk under de voldelige sammenstød i forbindelse med rydningen af Ungdomshuset på Jagtvej i 2007, hvor aktivister fra flere lande deltog. Ligeledes har demonstrationer ved G8- og G20-møder ofte ført til voldelige sammenstød mellem politi og venstreekstremister, ligesom venstreekstremister i forbindelse med større demonstrationer har anvendt den såkaldte "black bloc" taktik, der indebærer, at deltagerne, ofte fra forskellige lande, klædt i sort og maskeret, udøver omfattende hærværk mv.

Historisk har der været flere venstreekstremistiske terrorgrupper, som f.eks. Rote Arme Fraktion i Tyskland og the Weathermen i USA. Der er også eksempler på venstreekstremistisk solo-terrorisme, som f.eks. den såkaldte "UNA-bomber", der sprængte et antal bomber i USA i perioden 1978-1995, bl.a. i protest mod industrisamfundets udvikling og de negative konsekvenser for miljøet.

I udlandet såvel som i Danmark er der tillige eksempler på, at venstreekstremister har hacket sig ind på computersystemer for enten at slette oplysninger eller overstrømme serveren med e-mails (DDOS-angreb). Disse såkaldte cyberangreb kan potentielt skade målet økonomisk eller på anden måde kompromittere stater, virksomheder eller enkeltpersoner.

2.2.3. Trusselsvurdering

Flere personer med tilknytning til det venstreekstremistiske miljø i Danmark er for tiden sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114.

Historisk har der i udlandet været en tendens til, at alvorlige venstreekstremistiske terrorangreb i overvejende grad er blevet udført af mindre celler, men få enkeltpersoner har også foretaget solo-angreb.

PET vurderer, at venstreekstremistiske grupperinger også fremover vil kunne anvende hacking og angreb på IT-systemer som en del af deres ekstremistiske aktiviteter. Disse såkaldte cyberangreb vurderes også at være attraktive for enkeltpersoner, som sympatiserer med, men ikke formelt har tilknytning til, venstreekstremistiske grupperinger.

Det er PET's vurdering, at der i det venstreekstremistiske miljø er personer, som har vilje og evne til at begå alvorlig, personfarlig kriminalitet, herunder i form af ildspåsættelser og angreb på politiske modstandere. Udenlandske venstreekstremistiske gruppers anvendelse af brevbomber vil i den forbindelse kunne have en inspirerende effekt.

Hærværk og voldelige handlinger i forbindelse med politiske manifestationer vurderes fortsat at være blandt de virkemidler, som grupperinger i det venstreekstremistiske miljø vil bringe i anvendelse.

2.3. Terrortruslen

PET vurderer, at terrortruslen mod Danmark ikke har ændret sig efter terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011, og at kapaciteten og viljen til at gennemføre et terrorangreb med relativt enkle midler er til stede i Danmark.

Truslen mod Danmark er kompleks og kan komme fra grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til en militant islamistisk ideologi, samt politisk ekstremistiske grupper, netværk og enkeltpersoner.

Samlet vurderer PET, at tendensen til soloterrorismeforsøg i Vesten, herunder Danmark, er stigende. Truslen udgør en særlig udfordring for sikkerheds- og efterretningstjenesterne, bl.a. fordi gerningsmændene kan være svære at identificere på forhånd.

3. PET's indsats

PET's opgave er at forebygge, efterforske og modvirke foretagender og handlinger, der udgør eller vil kunne udgøre en fare for Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund. Efterretningstjenesten skal således gennem sin virksomhed skabe grundlag for, at trusler af den nævnte karakter kan identificeres og håndteres så tidligt og effektivt som muligt.

PET løser sine opgaver såvel via efterretningsindhentning, overvågning og efterforskning som via forebyggende foranstaltninger.

PET skal under anvendelse af de midler, som efterretningstjenesten råder over, sikre en så tidlig og effektiv indhentning af efterretninger som mulig til brug for analyse, forebyggelse og videre efterforskning vedrørende aktiviteter, der udgør eller vil kunne udgøre en overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel

12 og 13, herunder anvendelse af ekstreme og udemokratiske metoder for at nå politiske, ideologiske eller religiøse mål, jf. bl.a. straffelovens §§ 114f-114g og 118.

PET's indsats i forhold til politisk ekstremisme skal således

- forebygge og forhindre, at grupper eller personer gennem brug af f.eks. vold, hærværk eller trusler søger at nå ideologiske mål,
- bidrage til, at strafbare handlinger, der har ekstremistisk baggrund, og som f.eks. er rettet mod personer og grupper pga. deres nationalitet, tro eller seksuelle orientering, forebygges, efterforskes og retsforfølges samt
- modvirke, at ekstremister i øvrigt udfører strafbare forhold eller truer den offentlige orden og sikkerhed.

PET arbejder som led i denne indsats tæt sammen med det øvrige politi, herunder med henblik på at sikre, at de relevante politimyndigheder er bekendt med trusselsbilledet og på den baggrund er i stand til at afpasse den politimæssige indsats i forhold til den aktuelle trussel.

Indsatsen i forhold til politisk ekstremisme er forankret i PET's Center for National Sikkerhed.

PET har gennem de seneste år truffet en række foranstaltninger med henblik på at sikre en målrettet, effektiv og forstærket indsats over for politisk ekstremisme, ligesom det for PET har været afgørende at sikre, at indsatsen løbende og dynamisk tilpasses i forhold til det aktuelle trusselsbillede.

Blandt de allerede gennemførte initiativer kan nævnes:

- Etableringen af en ændret indberetningsordning i forhold til politikredsene for så vidt angår oplysninger om forhold og hændelser, der kan have ekstremistisk baggrund, således at PET nu selv tilvejebringer oplysninger fra politiets registre om alle kriminelle forhold, der må anses for motiveret af ekstremistiske opfattelser af politiske spørgsmål eller af spørgsmål vedrørende race, hudfarve, nationalitet, etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering. Den nye ordning indebærer en bredere og mere fyldestgørende

kortlægning af kriminalitet, der har sammenhæng med ekstremistiske holdninger, hvilket har styrket PET's muligheder for løbende at vurdere, om der kan konstateres tegn på mere organiseret og systematisk udøvelse af sådanne former for kriminalitet. Den ændrede ordning har ligeledes gjort det muligt for PET at offentliggøre en årlig rapport med en mere retvisende beskrivelse af udviklingstendenserne på området.

- En udbygning af det landsdækkende SSP-samarbejde mellem skoler, socialforvaltninger og politi med henblik på at sikre, at man som led i det lokale kriminalpræventive samarbejde søger - og er rustet til - at identificere, forebygge og imødegå radikaliserings og voldelig ekstremisme, herunder politisk ekstremisme. Den udbyggede ordning har i en række tilfælde ført til en tidlig præventiv indsats over for bl.a. højreekstremistisk radikaliserings.
- En styrkelse af den politimæssige indsats mod såkaldte had-forbrydelser, jf. neden for i afsnit 4.4.
- En forstærket efterretningsindsats, herunder i samarbejde med udenlandske efterretnings- og sikkerhedstjenester, med henblik på at identificere, forebygge og imødegå ekstremistiske trusler mod den offentlige orden og sikkerhed i forbindelse med større offentlige begivenheder. Den forstærkede efterretningsindsats kom bl.a. til udtryk under Klimatopmødet COP15 i København i december måned 2009.
- En forøget efterforskningsindsats med henblik på at gribe ind over for strafbare forhold, der begås af politisk ekstremistiske grupperinger, netværk og enkeltpersoner. Den forøgede efterforskningsindsats har bl.a. ført til, at der i flere sager er foretaget anholdelse og er rejst sigtelser for sådanne strafbare forhold:
 - I juni måned 2009 blev en polititjenestemand i Københavns Byret idømt 30 dages betinget fængsel og en bøde på 3.000 kroner for ulovligt at have indhentet personfølsomme oplysninger fra politiets registre – angiveligt til brug for en højreekstremistisk

gruppering. Blandt de personfølsomme oplysninger var bl.a. billeder, adresser og særlige kendetegn på en række venstrefløjsaktivister. Dommen blev i oktober måned 2009 stadfæstet af Østre Landsret. Efterforskningen i sagen blev gennemført i samarbejde mellem PET og Københavns Politi, og i forbindelse med en ransagning i februar måned 2007 blev et ringbind med personoplysninger samt højreekstremistisk materiale sikret i den pågældende polititjenestemandes lejlighed.

- Den 28. februar 2010 foretog PET i samarbejde med en række politikredse anholdelser og ransagninger i forbindelse med en efterforskning vedrørende voldelig politisk ekstremisme. Under ransagningerne blev der beslaglagt en computer-server med detaljerede og personfølsomme oplysninger om personer med tilknytning til den politiske højrefløj i Danmark, herunder politiske partier og organisationer samt flere politikere. Oplysningerne, der bl.a. formodes at være tilvejebragt gennem hacking, omfatter desuden oplysninger om voldelige overfald på nogle af de personer, som er registreret i databaserne. Sagen efterforskes fortsat i samarbejde med Københavns Politi.
- Den 12. januar 2011 blev en 43-årig mand med tilknytning til det højreekstremistiske miljø anholdt af PET og Nordsjællands Politi. Den pågældende havde gennem længere tid været genstand for PET's efterforskning. På den anholdtes bopæl i Hørsholm blev der i forbindelse med ransagningen bl.a. fundet kemikalier, der kan bruges til bombefremstilling, og den pågældende er sigtet for overtrædelse af bl.a. våbenloven.
- PET anholdt tirsdag den 27. april 2011 efter længere tids efterforskning fire personer i alderen 20 til 23 år med tilknytning til det venstreekstremistiske miljø. De pågældende blev anholdt ved Politiskolen i Brøndbyøster under et forsøg på ildspåsættelse. Der blev ved anholdelsen bl.a. beslaglagt dunke med benzin samt nødblus. Sagen efterforskes fortsat i samarbejde med

Københavns Politi, og de anholdte, der mistænkes for at stå bag flere, herunder forsøg på, politisk motiverede ildspåsættelser, er sigtet for overtrædelse af straffelovens § 114 om terrorisme.

4. Behovet for yderligere initiativer

I lyset af trusselsbilledet, som er beskrevet oven for i afsnit 2, er det PET's opfattelse, at der som led i den fremtidige indsats i forhold til politisk ekstremisme bør være fokus på følgende:

- Radikaliseringen i visse ekstremistiske miljøer og den voldelige optrapning i konflikterne mellem ekstremistiske miljøer og dem, de opfatter som politiske modstandere, herunder risikoen for, at våben og sprængstoffer bringes i anvendelse som led i disse konflikter.
- Ekstremistiske miljøers ulovlige indsamling, bearbejdning og registrering af personoplysninger med henblik på at afdække og eksponere politiske modstandere og deres aktiviteter.
- Radikalerende samarbejde mellem ekstremistiske grupper og netværk i Danmark og i udlandet.
- Ekstremistiske grupper og netværks forsøg på at infiltrere ikke-ekstremistiske organisationer, bevægelser og foreninger med henblik på under dække af andres ikke-voldelige politiske og ideologiske aktiviteter at søge at fremme mere ekstremistiske synspunkter og handlinger.
- Internettets betydning for radikaliseringen af visse grupper, netværk og enkeltpersoner.
- Risikoen for hacking og elektroniske angreb på IT-systemer som led i ekstremistiske aktiviteter.
- Den forøgede fokusering i visse ekstremistiske miljøer på angreb rettet mod offentlige myndigheder.

- Ekstremistiske trusler mod den offentlige orden og sikkerhed i forbindelse med politiske manifestationer.
- Truslen fra ekstremistiske enkeltpersoner, der på egen hånd søger at planlægge og gennemføre terrorhandlinger (solo-terrorisme).

På denne baggrund kan der ligeledes være grund til at overveje en række yderligere initiativer, som vil være egnede til at understøtte indsatsen i forhold til politisk ekstremisme.

4.1. Gødning

På Danmarks initiativ er der i EU i de senere år gennemført skærpede regler for salg mv. af gødning med højt indhold af ammoniumnitrat, som er den mest anvendte gødning til fremstilling af bomber.

I Danmark skal bl.a. importører, producenter og forhandlere af gødning registreres hos Plantedirektoratet. Endvidere skal gødning, der agtes solgt i Danmark, anmeldes til Plantedirektoratet. Der findes særlige regler for gødning med højt kvælstofindhold, der indebærer, at importører, producenter og forhandlere af denne type gødning skal sikre, at gødningen opfylder en række krav. Herudover skal enhver importør, producent og forhandler af denne type gødning registrere købere af gødning med mere end 16 procent kvælstof, der hidrører fra ammoniumnitrat. Ved registreringen skal angives CVR-nr, gødningsdeklaration og den solgte mængde gødning.

Reglerne indebærer endvidere, at gødning, der indeholder mere end 16 procent kvælstof, der hidrører fra ammoniumnitrat, kun må sælges til visse virksomheder, herunder landbrug, der er registreret hos Plantedirektoratet.

PET rådgiver om sikker opbevaring af ammoniumnitratindholdig gødning og har sammen med andre myndigheder udformet informationsmateriale om sikker opbevaring af gødning med højt indhold af ammoniumnitrat.

Det er PET's vurdering, at der ikke på det foreliggende grundlag er behov for en ændring af reglerne om opbevaring og salg af gødning.

Som nævnt i afsnit 1 blev den gødning, der blev anvendt i forbindelse med bilbombeangrebet den 22. juli 2011 i Oslo, anskaffet til brug for en landbrugsvirksomhed, som gerningsmanden havde etableret i 2009, men som ikke havde haft reelle landbrugsaktiviteter.

Det er over for PET oplyst, at Plantedirektoratet, der fører kontrol med, at bestemmelserne på gødningsområdet overholdes, stikprøvevist foretager kontrol af forhandlere af gødning med mere end 16 procent kvælstof, der hidrører fra ammoniumnitrat. Plantedirektoratet kontrollerer i den forbindelse, at forhandlerne alene sælger gødningen til registrerede virksomheder, dvs. jordbrugere og virksomheder, der er registreret i Plantedirektoratets register for gødningsregnskab eller i Plantedirektoratets register over virksomheder, der har brug for gødning med mere end 16 procent kvælstof, der hidrører fra ammoniumnitrat.

Efter PET's opfattelse vil det i lyset af erfaringerne fra terrorangrebet i Norge være hensigtsmæssigt at sikre, at Plantedirektoratets kontrol på gødningsområdet ligeledes indebærer en kontrol af, hvorvidt de jordbrugere og virksomheder, der er registreret i Plantedirektoratets register for gødningsregnskab eller i Plantedirektoratets register over virksomheder, der har brug for gødning med mere end 16 procent kvælstof, der hidrører fra ammoniumnitrat, har faktiske aktiviteter, som berettiger registreringen.

PET vil på denne baggrund rette henvendelse til Plantedirektoratet med henblik på en nærmere drøftelse af Plantedirektoratets kontrol på gødningsområdet i lyset af erfaringerne fra terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011.

Endvidere vil PET rette henvendelse til SKAT med henblik på at sikre, at SKAT i forbindelse med kontrollen med indførslen af varer mv. er opmærksom på eventuelle mistænkelige forhold ved import af gødning.

PET er bekendt med, at der i EU er indledt forhandlinger om forslag til en forordning om markedsføring og brug af sprængstofprækursorer, herunder stoffer med mere end 16 procent kvælstof, der hidrører fra ammoniumnitrat.

Efter PET's opfattelse vil det i forbindelse med forhandlingerne om forordningen være væsentligt at sikre, at forordningen ikke fører til en lempelse af de nuværende EU-regler om salg mv. af gødning med højt indhold af ammoniumnitrat. PET vil ligeledes anse det for hensigtsmæssigt, hvis der i forbindelse med forhandlingerne om forordningen vil kunne opnås enighed om en ordning, der indebærer en forpligtelse for de økonomiske aktører til at indberette mistænkelige transaktioner vedrørende de relevante stoffer mv. til et nationalt kontaktpunkt.

4.2. Våben

I forbindelse med terrorangrebene i Norge var gerningsmanden, som nævnt i afsnit 1, i besiddelse af en pistol og en halvautomatisk riffel, som han havde våbentilladelse til, samt store mængder ammunition.

I Danmark er våbenloven blev skærpet adskillige gange igennem de senere år, og for meddelelse af våbentilladelse til skydevåben, der kategoriseres som særligt farlige, f.eks. pistoler og halvautomatiske rifler, gælder særligt strenge krav, jf. våbencirkulærets §§ 19 og 20.

Der kan således kun gives tilladelse til sådanne våben under ganske særlige omstændigheder, og da kun hvis ansøgeren er fyldt 20 år og er kendt som en absolut pålidelig person. Medlemmer af skytteforeninger, som ønsker tilladelse til pistoler, skal endvidere i mindst to år have været aktivt skydende medlem af en skytteforening.

Politiet stiller i disse sager skærpede krav til ansøgerens vandel, og det er i praksis vanskeligere at opnå tilladelse til særligt farlige skydevåben, som pistoler og halvautomatiske rifler.

Tilladelse til halvautomatiske rifler kan kun gives til jagt, og det skal fremgå af en tilladelse til en halvautomatisk riffel, der er konstrueret til at indeholde mere end to patroner, at riflen kun må anvendes til jagt i Danmark, hvis den er forsynet med en permanent anordning, der sikrer, at den højst kan indeholde to patroner. For pistoler og andre særligt farlige skydevåben gælder det, at de alene må anvendes til de aktiviteter, som De Danske Skytteforeninger, Dansk Skytte Union eller Dansk Firmaidrætsforbund har godkendt for det pågældende våben.

Våbentilladelse og samtykke til jagttegn kan kun gives til personer, om hvis personlige forhold og hidtidige vandel, der ikke foreligger oplysninger, som gør det betænkeligt at imødekomme ansøgningen. I forbindelse med behandlingen af en ansøgning om våbentilladelse og samtykke til jagttegn foretager politiet en nærmere undersøgelse af ansøgerens forhold, herunder søges den pågældende i politiets registre.

PET har adgang til oplysninger om våbentilladelser mv. i Politiets Våbenregister, men det vil efter PET's opfattelse være uhensigtsmæssigt at inddrage PET eller de efterretninger, som PET er i besiddelse af, ved behandlingen af ansøgninger om våbentilladelse. Det bemærkes i den forbindelse særligt, at det vil være vanskeligt at afslå en ansøgning om våbentilladelse på baggrund af PET's efterretninger uden derved - direkte eller indirekte - overfor ansøgeren at afsløre, at PET er i besiddelse af efterretninger om den pågældende, hvilket vil kunne skade PET's fortsatte efterretnings- og efterforskningsindsats.

Det er på denne baggrund PET's vurdering, at erfaringerne i forbindelse med terrorangrebet i Norge ikke umiddelbart giver efterretningstjenesten anledning til at foreslå ændringer af våbenlovgivningen i Danmark.

PET har ikke på det foreliggende grundlag fundet anledning til at vurdere de gældende ordninger i forsvarets regi for udlevering og opbevaring mv. af skydevåben, som efter våbenlovgivningen i øvrigt anses for særligt farlige.

4.3. Trusselsanalyse

Center for Terroranalyse (CTA) blev etableret i 2006 som led i gennemførelsen af anbefalingerne i rapporten "Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror" fra den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse. Centrets opgave er bl.a. at skabe et strategisk og taktisk beslutningsgrundlag ved at varsle om og udarbejde analyser og vurderinger af terrortruslen mod Danmark på det bredest mulige oplysningsgrundlag. CTA har endvidere til opgave at bidrage til at intensivere samarbejdet og udvekslingen af oplysninger mellem de relevante myndigheder.

Centret består af 16 medarbejdere, som midlertidigt er udstationeret fra fire statslige myndighedsområder, der er centrale i den nationale kontraterror-indsats. Det drejer sig om PET, Forsvarets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet og Beredskabsstyrelsen. Medarbejderne er samplaceret i PET, men har adgang til egne stamorganisationers informationer. Resultatet er, at centret har adgang til det fulde efterretningsbillede samt ekspertise og netværk til brug for udarbejdelsen af analyser og vurderinger på terrorområdet. Siden 2010 har en gruppe på yderligere fire personer, alle ansat i PET, udgjort en kerne af fast stationerede medarbejdere i CTA. Opgaven for de fast stationerede medarbejdere er bl.a. at sikre kontinuitet og udvikling af procedurer og "best practice" i forhold til opgaveløsningen i CTA.

Siden 2006 har CTA udarbejdet over 400 analyser og vurderinger, hvor målsætningen har været rettidigt at kunne præsentere et opdateret trusselsbillede i relation til terrortruslen mod Danmark og civile danske interesser i udlandet baseret på det samlede efterretningsbillede.

CTA udarbejder løbende en samlet vurdering af terrortruslen mod Danmark, som offentliggøres på PET's hjemmeside. Formålet med offentliggørelsen er at give offentligheden en bredere og bedre forståelse af terrortruslen samt at imødekomme offentlighedens store interesse for dette område og samtidig undgå myter og misforståelser.

Af samme grund udarbejdes og offentliggøres der ligeledes uklassificerede udgaver af en række af CTA's øvrige analyser og vurderinger, herunder f.eks. en analyse af solo-terrorisme, som blev offentliggjort den 5. april 2011.

Siden CTA påbegyndte sin virksomhed i 2006 er trusselsbilledet blevet stadig mere dynamisk, fragmenteret og komplekst, hvilket bl.a. understreges af terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011.

CTA inddrager allerede i dag andre forhold end terrorisme i centrets trusselvurderinger, herunder trusler relateret til politisk ekstremisme, civile uroligheder, organiseret kriminalitet og spionage, men det komplekse trusselsbillede stiller forøgede krav til CTA's analysekapacitet såvel i bredden som i dybden. Hertil kommer, at efterspørgslen - også i offentligheden - på CTA's analyser og vurderinger er steget markant.

Med henblik på at kunne løse opgaven fremover er det derfor nødvendigt at sikre, at CTA råder over den nødvendige kapacitet og de fornødne kompetencer, herunder på følgende områder:

- **Dybdegående og langsigtede analyser.** Der er behov for langsigtede analyser, som med henblik på at vurdere udviklingen i terrortruslen også kan omfatte andre forhold end militant islamisme. Denne type analyser er vigtige, bl.a. for tidligt at kunne varsle om nye og mere langsigtede udviklinger i trusselsbilledet. Det drejer sig især om analyser vedrørende politisk ekstremisme.
- **Brede analyser.** CTA's hovedprioritet for analysearbejdet er fortsat terrorområdet, men CTA kan ligeledes efter behov udarbejde strategiske analyser på andre trusselsområder. Det drejer sig f.eks. om strategiske analyser i relation til alvorlig organiseret kriminalitet, politisk ekstremisme og spionage.

Der er i CTA's følgegruppe, hvor Udenrigsministeriet, Forsvarets Efterretningstjeneste, Beredskabsstyrelsen og PET er repræsenteret, indledt drøftelser om disse spørgsmål.

4.4. Hadforbrydelser

Som nævnt ovenfor i afsnit 3 har PET i forhold til politikredsene etableret en ny indberetningsordning for så vidt angår oplysninger om forhold og hændelser, der kan have ekstremistisk baggrund, således at PET nu selv tilvejebringer oplysninger fra politiets registre om alle kriminelle forhold, der må anses for motiveret af ekstremistiske opfattelser af politiske spørgsmål eller af spørgsmål vedrørende race, hudfarve, nationalitet, etnisk oprindelse, tro eller seksuel orientering (såkaldte hadforbrydelser). Den nye ordning indebærer en bredere og mere fyldestgørende kortlægning af kriminalitet, der har sammenhæng med ekstremistiske holdninger, hvilket har styrket PET's muligheder for løbende at vurdere, om der kan konstateres tegn på mere organiseret og systematisk udøvelse af sådanne former for kriminalitet. Den ændrede ordning har ligeledes gjort det muligt for PET at offentliggøre en årlig rapport med en mere retvisende beskrivelse af udviklingstendenserne på området.

Med henblik på en yderligere styrkelse af såvel indberetningsordningen som forebyggelsen og bekæmpelsen af hadforbrydelser har PET ligeledes iværksat et udviklingsprojekt, der skal bidrage til at skærpe politiets samlede indsats for at registrere, forebygge og efterforske hadforbrydelser.

Udviklingsprojektet er bl.a. baseret på erfaringerne fra kampagnen "Stop hadforbrydelser", som Københavns Politi, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune og Institut for Menneskerettigheder gennemførte i 2010, og som tog sigte på at styrke ofrenes vilje til at anmelde hadforbrydelser, myndighedernes evne til at forebygge og efterforske hadforbrydelser samt dialogen mellem politiet, lokale myndigheder, NGO'er og ofre for hadforbrydelser.

Som led i PET's udviklingsprojekt vil erfaringerne fra kampagnen blive udbredt til landets øvrige politikredse, og PET har derfor i samarbejde med bl.a. Institut for Menneskerettigheder taget initiativ til en temadag om hadforbrydelser, som vil blive søgt gennemført i de enkelte politikredse i løbet af efteråret 2011. Programmet for temadagen vil omfatte forskellige aspekter af hadforbrydelser i Danmark, herunder omfang, typer, udviklingstendenser, lovgivning og efterforskning af hadforbrydelser

samt menneskeretlige problemstillinger. Temadagen vil endvidere inkludere en workshop samt perspektiver fra offersiden og fokus på mødet mellem myndighed og offer.

I 2012 vil PET i samarbejde med Social- og integrationsministeriet gennemføre et seminar for deltagerne i temadagene i politikredsene for dels at evaluere erfaringerne med udviklingsprojektet og temadagene i politikredsene, dels at drøfte yderligere initiativer, som vil kunne bidrage til at styrke indsatsen med henblik på at forebygge og bekæmpe hadforbrydelser.

4.5. Internet-monitoring

Internettet anvendes i stadig stigende omfang i ekstremistiske sammenhænge som led i planlægningen og gennemførelsen af ekstremistiske aktiviteter, ligesom internettet har væsentlig betydning for radikaliseringen blandt visse ekstremistiske grupper, netværk og enkeltpersoner.

PET arbejder derfor løbende på at styrke den efterretnings- og efterforskningsmæssige indsats på internettet. Dette gælder særligt i forhold til solo-terrorisme, hvor overvågningen og efterforskningen på internettet har betydning for PET's indsats med henblik på så tidligt som muligt at identificere, forebygge og imødegå konkrete trusler, netop fordi selve planlægningen og gennemførelsen af terrorhandlinger for solo-terrorister vedkommende foretages på egen hånd og derved kan være vanskelige at afdække på anden vis. Dette illustreres ligeledes af de foreløbige erfaringer i forbindelse med terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011.

PET vurderer imidlertid, at det på baggrund af bl.a. udviklingen i solo-terrorisme vil være nødvendigt yderligere at udbygge indsatsen på internettet, således at PET i højere grad får mulighed for løbende og systematisk at kunne identificere og overvåge relevante dele af internettet.

Det bemærkes, at det også af ressourcemæssige grunde hverken vil være muligt eller hensigtsmæssigt at tilstræbe en fuldstændig monitoring af ekstremistiske aktiviteter på internettet.

4.6. Teknisk overvågning og efterforskning

Gennem de seneste år er sikkerhedsbevidstheden blandt en række af de ekstremistiske grupper og netværk, som er genstand for PET's overvågning og efterforskning, forøget væsentligt, og at nogle af disse ekstremistiske grupper og netværk anvender avancerede tekniske foranstaltninger som led i indsamlingen og behandlingen af oplysninger om politiske modstandere samt i bestræbelserne på at hemmeligholde de ekstremistiske aktiviteter inden for de pågældende grupper og netværk.

Hertil kommer, at omfanget af PET's tekniske overvågning og IT-efterforskning er steget markant i takt med den øgede anvendelse af moderne informations- og kommunikationsteknologi i samfundet som helhed, ligesom den teknologiske udvikling indebærer, at det tekniske udstyr, som PET anvender, i dag forældes hurtigere end tidligere.

Denne udvikling nødvendiggør for PET's vedkommende forøgede tekniske investeringer samt en styrkelse af efterretningstjenestens specialiserede kompetencer på det teknologiske område.

I forbindelse med finansloven for 2010 blev der bevilget 20 mio. kr. til PET med henblik på en opgradering af PET's tekniske systemer samt investering i tidssvarende systemer bl.a. med henblik på observation, sporing, rumaflytning og kryptering.

Den tekniske opgradering og investeringen i tidssvarende tekniske systemer har - sammenholdt med udviklingen i trusselsbilledet og PET's forøgede opgaver på det tekniske område - gjort det nødvendigt for PET at søge PET's kompetencer på det tekniske område udvidet, bl.a. gennem ansættelse af civile medarbejdere med specialiserede kompetencer inden for teknisk overvågning og IT-efterforskning.

4.7. Aktionsstyrkens beredskab

PET's aktionsstyrke er en specialenhed i efterretningstjenesten, der har til opgave at opretholde et operativt anti-terrorberedskab, og som skal sikre politiet forsvarlige løsningsmuligheder ved vanskelige indsatsopgaver, hvor den almindelige politiuddannelse og –udrustning ikke er tilstrækkelig.

Aktionsstyrken er bl.a. uddannet, trænet og udrustet til gidselredning, håndtering af selvmordsterrorister og anholdelse af bevæbnede gerningsmænd.

PET overvejer løbende, om der er behov for at tilpasse og justere Aktionsstyrkens beredskab. Dette sker bl.a. i lyset af det konkrete trusselsbillede samt såvel danske som udenlandske erfaringer.

Aktionsstyrken har et tæt samarbejde med enheder fra forsvaret, der yder bistand med personale og materiel til støtte i forbindelse med operative opgaver samt uddannelse og træning. Dette gælder særligt i forbindelse med indsatser, som nødvendiggør transporter eller operationer til søs eller i luften, hvor politiet og PET ikke selv råder over det fornødne materiel i form af fly, helikoptere og skibe mv.

Det er på denne baggrund en afgørende forudsætning for Aktionsstyrkens beredskab, at der er sikkerhed for, at forsvaret uafhængigt af andre opgaver samt ikke mindst med den fornødne hurtighed og i det nødvendige omfang kan yde bistand til Aktionsstyrken, især i forbindelse med opgaver, som forudsætter transport eller operationer til søs eller i luften.

Beredskabet er i øvrigt genstand for løbende drøftelser mellem PET, Rigspolitiet og Forsvarskommandoen, hvor også erfaringerne fra den norske indsatsstyrke i forbindelse med terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011 vil blive inddraget.

4.8. Det internationale samarbejde mellem efterretnings- og sikkerhedstjenester

Gennem de seneste år har ekstremistiske grupper og netværk i Danmark etableret tættere forbindelse med ekstremistiske grupper og netværk i udlandet, ligesom

bl.a. internettet har haft betydning for den stadig mere internationale og grænseoverskridende karakter af politisk ekstremisme.

Udviklingen har nødvendiggjort en udbygning og styrkelse af det internationale samarbejde mellem efterretnings- og sikkerhedstjenester som led i indsatsen i forhold til politisk ekstremisme, og PET arbejder derfor tæt sammen med udenlandske efterretnings- og sikkerhedstjenester på dette område.

Samarbejdet foregår både operativt i forbindelse med konkrete undersøgelser og efterforskninger samt på det generelle plan som led i analysen af den løbende udvikling i trusselsbilledet, og der kan efter omstændighederne udveksles såvel personoplysninger som strategiske og operative analyser og vurderinger som led i samarbejdet. Det internationale samarbejde mellem efterretnings- og sikkerhedstjenester gennemføres såvel bilateralt som multilateralt.

PET har udviklet et omfattende bilateralt samarbejde med en lang række lande som led i indsatsen i forhold til politisk ekstremisme, og der samarbejdes i den forbindelse bl.a. om gennemførelsen af fælles operationer og udvekslingen af oplysninger om ekstremistiske personer, grupper og netværk, der kan udgøre en sikkerhedsmæssig trussel, herunder mod Danmark, danske interesser i udlandet eller udenlandske interesser her i landet.

Det multilaterale samarbejde som led i indsatsen i forhold til ekstremisme foregår hovedsagelig inden for rammerne af Bern-klubben og EU-landenes Counter Terrorism Group (CTG).

Bern-klubben er et samarbejde mellem de nationale efterretnings- og sikkerhedstjenester i de fleste EU-lande samt Norge og Schweiz. Cheferne for de pågældende tjenester mødes regelmæssigt for at drøfte efterretnings- og sikkerhedsspørgsmål, ligesom der inden for rammerne af Bern-klubben er nedsat en række arbejdsgrupper. Formålet med Bern-klubben er at fremme samarbejdet samt udvekslingen af informationer og erfaringer mellem medlemslandenes efterretnings- og sikkerhedstjenester.

CTG blev oprettet af cheferne for efterretnings- og sikkerhedstjenesterne i EU-landene efter terrorangrebene den 11. september 2001. Gruppen har skiftende formandskab, der følger formandskabet for EU. Arbejdet i gruppen omfatter navnlig udarbejdelse af fælles trusselsvurderinger samt drøftelse af initiativer, der kan styrke det operative samarbejde om bekæmpelse af terrorisme.

Såvel bilateralt som multilateralt arbejder PET for yderligere at styrke og udbygge det internationale samarbejde mellem efterretnings- og sikkerhedstjenester vedrørende politisk ekstremisme og soloterrorisme.

5. Afslutning

PET har gennem de seneste år truffet en række foranstaltninger med henblik på dels at sikre en målrettet og effektiv indsats i forhold til politisk ekstremisme, dels at skabe grundlag for en løbende og dynamisk tilpasning af indsatsen i forhold til det aktuelle trusselsbillede.

I lyset af de hidtidige erfaringer fra denne indsats samt ikke mindst de foreløbige erfaringer fra terrorangrebet i Norge den 22. juli 2011 vil PET's indsats i forhold til politisk ekstremisme blive yderligere udbygget og forstærket i de kommende år.

De i denne vurdering omtalte initiativer vil kunne bidrage til indsatsen, og PET vil derfor indlede drøftelser med de relevante myndigheder med henblik på at søge disse initiativer gennemført.